

การประยุกต์ใช้ MCDA เพื่อการจัดซื้อยาภาครัฐที่มีผู้จำหน่ายหลายรายของประเทศไทย

การจัดซื้อยาภาครัฐ เป็นหนึ่งในกระบวนการของระบบสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความปลอดภัยในการรักษาผู้ป่วย ซึ่งนับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุที่เป็นมาตรฐาน พบว่าในทางปฏิบัติ กระบวนการคัดเลือกผู้เสนอราคาในการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ด้วยวิธี price-performance สำหรับยาที่มีผู้จำหน่ายหลายรายยังคงมีความหลากหลายขึ้นกับแต่ละสถานพยาบาลภาครัฐ

เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในฐานะที่เป็นองค์กรกลางแห่งวิชาชีพเภสัชกรรมในการประสานองค์ความรู้ระหว่างเภสัชกรวิชาชีพต่างๆ จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการประยุกต์ใช้ Multiple-Criteria Decision Analysis (MCDA) วันที่ 29 มิถุนายน 2561 เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกยาตามหลักฐานทางวิชาการ สำหรับเป็นแนวทางการจัดซื้อยาภาครัฐด้วยวิธี price-performance โดยมีผลสรุปจากการประชุมดังนี้

ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุม 37 ท่านจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานจัดซื้อของสถานพยาบาลภาครัฐ ภาคการศึกษา กระทรวงสาธารณสุข เภสัชกรรมสมาคมฯ และภาคอุตสาหกรรม ผู้ดำเนินการประชุมเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายระบบสุขภาพจากต่างประเทศ ได้แก่ Professor Nikolaos Maniadakis (Greece) และ Dr. Anke-Peggy Holtorf (Health Outcomes Strategies, Switzerland) ร่วมกับ ดร.ภก.อนันต์ชัย อัศวเมฆิน จากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเกณฑ์ราคาต่อเกณฑ์อื่น (price-performance) ด้วยการใช้การวิเคราะห์การตัดสินใจหลายเกณฑ์ หรือ Multiple Criteria Decision Analysis (MCDA) จากการพิจารณาลำดับความสำคัญของเกณฑ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดซื้อยา เพื่อความเป็นธรรมชัดเจน สม่าเสมอ และ โปร่งใส ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบในเบื้องต้นต่อการกำหนดน้ำหนักโดยทั่วไประหว่างเกณฑ์ราคา และเกณฑ์อื่น (performance) ที่ร้อยละ 40 และ 60 ตามลำดับ มีเกณฑ์ย่อยของเกณฑ์อื่น (performance) ทั้งหมด 10 เกณฑ์ ตามหลักวิชาการและบริบทของประเทศไทย โดยให้น้ำหนักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผลิตภัณฑ์และคุณภาพการผลิตสูงสุดคือร้อยละ 32.1 รองลงมาได้แก่ ความเท่าเทียมกับยาต้นแบบร้อยละ 12.2 ความคงตัวของยาร้อยละ 7.3 ส่วนการบริการ ความน่าเชื่อถือในระบบอุปทาน และการลงทุน รวมกันร้อยละ 8.4 ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติอาจมีความยืดหยุ่นในการเพิ่มน้ำหนักเกณฑ์อื่น (performance) ได้มากกว่าร้อยละ 60 ขึ้นกับชนิดของยาต่อผลการรักษาและความปลอดภัยในผู้ป่วย

ที่ประชุมเห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นค่อนข้างเหมาะสม และควรมีโครงการนำร่องใช้เกณฑ์ดังกล่าวในทางปฏิบัติเพื่อการมีส่วนร่วม ความโปร่งใสและการยอมรับ ซึ่งอาจจะมีการปรับปรุงในรายละเอียดหากจำเป็น เพื่อเป็นแนวทางนำไปใช้ทั่วไปเพื่อการจัดซื้อยาภาครัฐที่เป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนโดยเฉพาะผู้ป่วยอย่างแท้จริง

(รายละเอียดในรายงานฉบับภาษาอังกฤษ Improving Performance Based Decisions in the Bidding Processes for Multi-Source Pharmaceuticals in Public Hospitals in Thailand)

เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอขอบคุณบริษัทแอ็บบอต ลาบอแรตอริส จำกัดในการสนับสนุนการจัดประชุมอย่างไม่มีเงื่อนไข